

dessert

Ingrediënten

- ▶ leegstaand kantoorgebouw
- ▶ creatieve mensen
- ▶ woningbouwcorporatie met lef
- ▶ geïnspireerd stadsbestuur
- ▶ clubje systeemdenkers

Kies zorgvuldig wat je wenst

Recept voor een broedplaats

Men neme...

- ▶ Een leegstaand kantoorgebouw (10.000 m², circa 250 werkplekken of meer), dat op de nominatie staat om in 2012 of later gesloopt te worden.
- ▶ In een stad die veel creatieve mensen herbergt: kunstenaars, starters en sociaal bewogen ondernemers afkomstig uit alle uithoeken van de wereld. Ze werken vanuit zolderkamers, huiskamers, tijdelijke (antikraak)ruimtes en wensen zich betere werkruimte. Ze werken, soms ondersteund door subsidies en fondsen, in markten waarin je niet rijk wordt (kunst, samenlevingsopbouw, goede doelen).
- ▶ Een woningbouwcorporatie met lef, de eigenaar van het pand.
- ▶ Een stadsbestuur dat, geïnspireerd door Richard Florida, 'broedplaatsenbeleid' ten uitvoer brengt.
- ▶ Een clubje initiatiefnemers dat dit gebouw huurt om het in kleine eenheden tegen lage prijzen door te verhuren aan de doelgroep. Een innovatie in de vastgoedwereld, waar men geen brood ziet in de administratieve rompslomp van dit concept. Een sociale innovatie is ook nodig, want de initiatiefnemers weten dat vele creatieve mensen bij elkaar niet vanzelf een geheel maken dat méér is dan de som der delen. En zo'n geheel – een echte broedplaats – willen ze wel.
- ▶ Een clubje systeemdenkers dat hulp aanbiedt voor het samen realiseren van dit 'onmogelijke project'.

Kies zorgvuldig wat je wenst

De initiatiefnemers hebben ervaring met groepen van twintig, dertig mensen. Maar met deze schaal, een factor tien groter, hebben ze nog geen ervaring. Ze ontmoeten het clubje systeemdenkers en vragen hen te helpen. De systeemdenkers introduceren een fractaal besturingconcept: sturen met zorgvuldig gekozen wensen (zie de tekst hiernaast). De vijf sociale innovaties die ze samen wensen zijn:

- ▶ Ondernemers kunnen alleen als groep een verdieping huren, niet individueel.

Sociale innovatie en andere systeemtransformaties, zoals duurzaamheid, worden nog niet goed begrepen. Met als gevolg dat de bestuurders van deze samenleving transformaties teweeg willen brengen met een besturingsconcept dat de gewenste transformatie belemmert. Het is een concept met arbeidsdeling en fasering als vooronderstellingen: eerst bedenken (beleidsadviseurs), dan besluiten (top-down), en vervolgens doen (uitvoerders). In open, complexe systemen is een tweede vorm van besturing werkzaam. Redenerend vanuit complexiteitstheorie – ook wel chaostheorie genoemd – stellen wij voor om deze vorm 'fractale sturing' te noemen. Fractale sturing ontstaat door fractale formules: eenvoudige programmeringen van delen, die complexe fenomenen in het geheel veroorzaken. Fractale formules werken op elk schaalniveau (micro, meso,

